

De rollen omgekeerd

Christine Schlette

(Artikel in Toer, impulsen voor inspirerend kerk-zijn)

Het kan zomaar gebeuren, overal en altijd. Ontredding, onzekerheid, niet meer weten waarheen. Dat is een angstig makend idee dat een mens behoorlijk kan verlammen. Kun je je erop voorbereiden? En moet je dat willen? Zodat je als het ware een voorraadje hebt klaarliggen voor als het ongeluk actueel wordt, voor de magere jaren zagezegd.

Van kerkelijke gemeenten mag worden verwacht dat ze wel iets in huis hebben Om van uit te delen als de nood aan de mens komt. Als het goed is hebben ze zich jaren-, zoniet eeuwenlang geoefend in de omgang met verhalen die gaan over overeind krabbelen uit de diepste ellende. In die gemeenten ligt een heleboel know how opgeslagen over wat iemand nodig heeft als zij niets meer heeft. De woorden en de verhalen liggen daar klaar, de gebaren, liederen en rituelen, plekken en gebouwen met mensen vol mogelijkheden en - heel erg nodig - een lange adem.

Je naaste

Een standaardverhaal over het lenigen van nood is het verhaal over de Barmhartige Samaritaan. (Lucas 10:25-37) De uitleg die Torn Naastepad ervan geeft vind ik nog steeds de allerspannendste. Hij keert het perspectief om. Meestal zijn we gefocust op het handelen van de Barmhartige Samaritaan, hoe geweldig het is wat de man doet en dat wij allen moeten doen zoals de Barmhartige Samaritaan doet: je ontfermen over degene die in nood is. Je ontfermen over degenen die in nood zijn zien we ook als één van de hoofdtaken van de kerken. We zien onszelf graag als 'ontfermers', mensen die goed doen aan anderen.

Maar als alleen die kant erbij zit, als we

onzelf alleen maar op die manier zien, dan sluipt er een zekere hooghartigheid in ons handelen die afstand schept tussen ons en de ander. Hoe staat het met de ontferming die we zelf zo hard nodig hebben? Wat zou er gebeuren als we ons ook kunnen identificeren met degene die hulpeloos langs de kant van de weg ligt? Als we zelf nou eens degene zijn die afhankelijk is van de hulp van een ander, in de eerste plaats van de ontferming van God? Bijvoorbeeld alleen al om onze zwakke plekken te leren kennen?

De naaste in de uitleg bij Naastepad is degene die aan jou ontferming doet. Je bent zelf subject.

Om het in hedendaagse termen te zeggen: een voorwaarde om te leren liefhebben is om ook te leren bemind te worden.

De rollen omgekeerd

Stel dat we ons identificeren met degene die langs de kant van de weg ligt, dan zou er een omkering kunnen gebeuren, een beweging zoals bijvoorbeeld in de woorden van Gezang 70: 'de laatsten worden de eersten...' en van Gezang 482: 'de eersten zijn de laatsten'. In die liederen gaat het over een bijzondere dynamiek die soms zomaar kan gebeuren. Een dynamiek waarbij de sterke aan de zwakke geneest, de gezonde aan de zieke, de rijke geneest aan de arme, de

man aan de vrouw, de vrouw aan de man, de levende aan de stervende. De scheidsmuur tussen die twee werelden valt weg. De rollen blijken omgekeerd te liggen: de arme blijkt in wezen de rijke te zijn.

Er speelt zich een geheim af: je dacht dat jij kon helpen of dienen, maar je werd geholpen en genezen.

Dat geheim hebben we niet in handen, het kan zomaar gebeuren, binnen en buiten de kerk. We noemen het wel de werking van de Heilige Geest.

Oefenen in alert maken voor wat er in de 'wereld' aan de hand is:

- Mensen in de gemeente die van buiten naar binnen denken worden meestal als lastig ervaren. We zouden ze juist moeten eren!

- De woorden die bij het avondmaal gebruikt worden - nemen, breken, delen en eten - reserveren we vaak voor binnenkerkelijk gebruik. Wat zou er gebeuren als je ze ook betreft op de gemeente die er voor de wereld is?

- Gebeden maken om woorden te vinden voor de nood van de wereld en die van jezelf.

Voor een groep die met diaconie bezig is:

Lees de gelijkenis uit Lucas 10: 25-37.

Stel de vraag: wat valt je op aan de tekst? Leef je in in de rollen. Zoek uit met wie jij je het makkelijkst identificeert:

- met degene die langs de kant van de weg ligt,
- met degene die met een boog om hem heen loopt,
- met degene die zich inspant om direct hulp te bieden.

Laat de drie personages (die waarschijnlijk uit meer mensen bestaan) een gesprek voeren. Het gesprek zal zich vast vanzelf ontspinnen. Mocht dat niet zo makkelijk gaan, stel dan de vraag: Wie heeft er hier ontferming nodig? •

*Acht gelijkenissen van T. Naastepad,
Uitgeverij Kok*

*Christine Schlette is lid van de
kernredactie van Toer*